

Fylkesmannen i Trøndelag
Trööndelagen fylhkenålma

Orkdal kommune
Postboks 83
7890 Orkdal

TILSYNSRAPPORT

Forvaltningskompetanse – avgjørelser om særskilt tilrettelegging

Orkdal kommune – Orkanger barneskole og Orkanger ungdomsskole

---

Postadresse:
Postboks 2600
7734 Steinkjer
fmntpost@fylkesmannen.no

Besøksadresse:
Statens hus Strandveien 38
www.fylkesmannen.no/nt

Telefon:
74168000
Org.nr.:
974 772 108

Saksbehandler:
Linda Hojem

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Om tilsynet med Orkdal kommune – Orkanger barneskole og Orkanger ungdomsskole	3
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler	3
2.2 Tema for tilsynet	4
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	4
3. Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak	5
3.1 Rettslige krav	5
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	6
3.3 Fylkesmannens vurderinger	6
3.4 Fylkesmannens konklusjon	7
4. Enkeltvedtak om spesialundervisning	7
4.1 Rettslige krav	7
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	8
4.3 Fylkesmannens vurderinger	8
4.4 Fylkesmannens konklusjon	10
5. Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring	10
5.1 Rettslig krav	10
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	11
5.3 Fylkesmannens vurderinger	11
5.4 Fylkesmannens konklusjon	12
6. Enkeltvedtak om tegnsspråkopplæring	12
6.1 Rettslige krav	12
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	13
6.3 Fylkesmannens vurderinger	13
6.4 Fylkesmannens konklusjon	13
7. Skoleeiers forsvarlige system	14
7.1 Rettslige krav	14
7.2 Fylkesmannens undersøkelser	15
7.3 Fylkesmannens vurderinger	15
7.4 Fylkesmannens konklusjon	15
Vedlegg	17

Sammendrag

Temaet for tilsynet er skolens forvaltningskompetanse i avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen. Det overordnede formålet med det nasjonale tilsynet er å bidra til at elever får et godt utbytte av opplæringen.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon innsendt fra Orkdal kommune.

Tilsynet avdekket 1 brudd på regelverket. I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av brudd på regelverket som er avdekket under tilsynet. Fristen var 20.06.18. Kommunen har gitt tilsvar knyttet til brudd på lovkrav i brev datert 18.06.2018. Med bakgrunn i kommunens tilsvar, avsluttes tilsynet.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 14.02.18 tilsyn med forvaltningskompetanse – avgjørelser om særskilt tilrettelegging i Orkdal kommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Orkanger barneskole og Orkanger ungdomsskole.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, forvaltningskompetanse (som denne rapporten omhandler) og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne foreløpige tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av brudd på regelverket som er avdekket under tilsynet. **Fristen er 20.06.18**. Dersom brudd på regelverket ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen Trøndelag vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Orkdal kommune – Orkanger barneskole og Orkanger ungdomsskole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er

---

¹ <http://www.udir.no/Regelverk/regelverk/tilsyn/>

lovlighetstilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er skolens forvaltningskompetanse i avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen. Det overordnede formålet med det nasjonale tilsynet er å bidra til at elever får et godt utbytte av opplæringen. For å sikre at dette gjelder for alle elever, er elever med behov for særskilt tilrettelegging gitt egne rettigheter i opplæringsloven. Særskilt tilrettelegging for elever innebærer avvik fra ordinært opplæringstilbud og er enkeltvedtak etter loven.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak
- Enkeltvedtak om spesialundervisning
- Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring
- Enkeltvedtak om tegnspråkopplæring

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at skolen

- ivaretar elevens rettssikkerhet gjennom å involvere elever og foreldre i vurderingene før skolen tar avgjørelser om avvik fra ordinært opplæringstilbud
- følger reglene for innhold i enkeltvedtak
- sørger for å vurdere og kartlegge elevens behov på en faglig forsvarlig måte
- fattet vedtak som gir gode føringer for å tilrettelegge innholdet i opplæringen

I tilsynet vurderer vi om Orkanger barneskole og Orkanger ungdomsskole på denne måten sikrer elevenes rettigheter ved enkeltvedtak.

Manglende forvaltningskompetanse i avgjørelser om særskilt tilrettelegging av opplæringen kan medføre at elevene ikke får ivaretatt sine rettigheter. Det kan også medføre at avgjørelsene ikke gir gode faglige føringer for innholdet i opplæringen. Elevene står da i fare for å få en opplæring som ikke gir et forsvarlig utbytte.

Det er bare utvalgte deler av saksbehandlingsreglene for enkeltvedtak som kontrolleres i tilsynet. Opplæringsloven og forskrift til loven har også krav som gjelder spesialundervisning og særskilt språkopplæring som ikke er inkludert i dette tilsynet.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Orkdal kommune ble åpnet gjennom brev 14.02.18. Fylkesmannen har krevd at kommunen legger frem dokumentasjon, jf. kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannen ba om ytterligere dokumentasjon fra kommunen pr telefon, som ble besvart i e-post sendt 20.04.18.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon, se vedlegg.

3. Generelle saksbehandlingsregler for enkeltvedtak

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene som gjelder generelt for saksbehandling av enkeltvedtak. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til.

Elever og foreldre skal varsles før det fattes enkeltvedtak om avvik fra ordinært opplæringstilbud.

Dersom foreldre eller elever ikke allerede har uttalt seg i saken, skal de varsles før skolen gjør et vedtak. De skal ha anledning til å uttale seg innen en nærmere angitt frist, jf. forvaltningsloven § 16. Skolen skal gi forhåndsvarslet skriftlig.

Varslet til foreldre gjelder for elever under 18 år. Når eleven er over 15 år, skal skolen varsle eleven selv om eleven er representert av foreldre. Skolen kan la være å varsle dersom eleven eller foreldre har

- søkt eller bedt om vedtaket
- hatt anledning til å gi sine synspunkter i saken
- fått kjennskap på annen måte til at skolen skal gjøre et vedtak og har hatt rimelig tid til å uttale seg

Forhåndsvarslet skal gjøre rede for hva saken gjelder, og gi opplysninger om hvilke bestemmelser vedtaket bygger på, og hvilke forhold rundt elevens skolesituasjon som er grunnlaget for vedtaket.

Forhåndsvarslet skal inneholde det som er nødvendig for at elever og foreldre kan ivareta sine interesser på en forsvarlig måte, jf. forvaltningsloven § 16. Varslet må derfor inneholde de faktiske forholdene: Hva det varslende vedtaket vil innebære for eleven, hvilke typer avvik fra ordinær opplæring det dreier seg om og hvilke forhold som er grunnlaget for vedtaket.

Enkeltvedtaket skal inneholde begrunnelse for vedtaket med henvisning til hjemmelen, faktiske forhold som er lagt til grunn, og hvilke hensyn som er vektlagt.

Eleven eller foreldrene har rett til å klage på enkeltvedtaket. For å gi eleven eller foreldrene en reell mulighet til å argumentere for sitt syn, må vedtaket være skriftlig og begrunnet, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 27. Begrunnelsen skal vise til de regler og faktiske forhold vedtaket bygger på, og hvilke hensyn skolen har lagt mest vekt på, jf. forvaltningsloven § 25. Skolen trenger ikke å begrunne vedtaket dersom vedtaket innvilger en søknad, og skolen ikke har grunn til å tro at elevene og foreldrene vil være misfornøyd med vedtaket.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og fremgangsmåte ved klage.

Det er et krav at brevet med enkeltvedtaket skal opplyse om de formelle forhold som gjelder dersom eleven eller foreldrene vil klage, jf. forvaltningsloven § 27. Kravet gjelder ikke dersom søkeren har fått innvilget alt det ble søkt om. Nærmere regler for saksbehandling ved klage går frem av forvaltningsloven § 27-32. Skolen må opplyse om at klagefristen er tre uker fra eleven eller foreldrene fikk vedtaket, at klagen skal sendes til skolen, og hvem som er klageinstans. Klageinstans ved de ulike aktuelle typer enkeltvedtak går frem av opplæringsloven § 15-2.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om retten til å se sakens dokumenter.

Foreldrene og elevene har rett til å gjøre seg kjent med dokumentene som inngår i saken, jf. forvaltningsloven § 27. Brevet om enkeltvedtaket skal informere om denne retten. I noen tilfeller har skolen grunn til å gjøre unntak fra innsynsretten. Nærmere om innsynsretten og unntak fra innsyn går frem av forvaltningsloven §§ 18 og 19.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Som dokumentasjon på dette området har vi mottatt egenvurderingsskjema fra skoleledelsen i Orkdal kommune, og dokumentasjon knyttet til de ulike temaene i tilsynet.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Elever og foreldre skal varsles før det fattes enkeltvedtak om avvik fra ordinært opplæringstilbud.

Skolene har muntlig kontakt med foresatte før det fattes enkeltvedtak.

Lovkravet er oppfylt.

Forhåndsvarslet skal gjøre rede for hva saken gjelder, og gi opplysninger om hvilke bestemmelser vedtaket bygger på, og hvilke forhold rundt elevens skolesituasjon som er grunnlaget for vedtaket.

Både elev og foresatte deltar i prosessen før det fattes enkeltvedtak om spesialundervisning. Kommunen har derfor ikke som praksis å sende ut skriftlig forhåndsvarsel før vedtak fattes..

Lovkravet er oppfylt.

Enkeltvedtaket skal inneholde begrunnelse for vedtaket med henvisning til hjemmelen, faktiske forhold som er lagt til grunn, og hvilke hensyn som er vektlagt.

Vi ser at i de innsendte eksemplene på enkeltvedtak, vises det til de regler vedtaket bygger på og faktiske forhold i saken. Lovkravet er oppfylt.

Lovkravet er oppfylt.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og fremgangsmåte ved klage.

Vi ser at de innsendte enkeltvedtakene inneholder informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og framgangsmåte ved klage.

Lovkravet er oppfylt.

Enkeltvedtaket skal inneholde informasjon om retten til å se sakens dokumenter.

Vi ser at de innsendte enkeltvedtakene inneholder informasjon om retten til å se sakens dokumenter.

Lovkravet er oppfylt.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Orkdal kommune varsler elever og foreldre før det fattes enkeltvedtak om avvik fra ordinært opplæringstilbud.

Orkdal kommunes enkeltvedtak inneholder begrunnelse for vedtaket, med henvisning til hjemmelen og faktiske forhold som er lagt til grunn. Enkeltvedtakene inneholder informasjon om klageadgang, klagefrist, framgangsmåte ved klage og klageinstans. Enkeltvedtakene inneholder informasjon om retten til å se sakens dokumenter.

Lovkravet er oppfylt.

4. Enkeltvedtak om spesialundervisning

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Foreldre / elever over 15 år skal gi samtykke før det settes i gang utredning av behovet for spesialundervisning.

Skolen må hente inn samtykke fra foreldrene til elever under 15 år, før PPT foretar sakkyndig vurdering av behovet for spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-4. Elever som har fylt 15 år, skal selv gi samtykke i saker om spesialundervisning og om at foreldre skal orienteres (forutsatt at de er samtykkekompetente). Dersom foreldrene/eleven selv har bedt om spesialundervisning, ligger samtykket implisitt i søknaden.

Foreldrene/eleven skal ha mulighet til å uttale seg om innholdet i en sakkyndig vurdering før enkeltvedtaket fattes.

Foreldrene har rett til å gjøre seg kjent med innholdet i den sakkyndige vurderingen og til å uttale seg før skolen fatter et enkeltvedtak, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen kan gi begrensninger i denne retten, jf. forvaltningsloven § 19 og reglene om taushetsplikt. Skolen og PPT har ansvar for at samarbeidet med eleven og foreldrene blir ivaretatt på en god måte på de ulike trinnene i prosessen. Foreldrene må få se den sakkyndige vurderingen og få rimelig tid til å uttale seg om innholdet.

Elever som har sakkyndig vurdering om spesialundervisning, skal ha et enkeltvedtak. Etter den sakkyndige vurderingen må skolen fatte et vedtak. Dette gjelder både dersom skolen innvilger spesialundervisning og dersom skolen ikke innvilger dette. Kravet om enkeltvedtak gjelder både når PPT anbefalte spesialundervisning og når de ikke anbefalte dette. En avgjørelse om spesialundervisning gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Avvik fra en sakkyndig vurdering skal begrunnes i enkeltvedtaket.

Dersom skolens vedtak avviker fra den sakkyndige vurderingen, må skolen begrunne dette. Begrunnelsen skal vise hvorfor eleven likevel får et opplæringstilbud som oppfyller elevens rett til spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-3. Skolen må få klart frem hva avviket består i, og hva opplæringstilbudet innebærer for eleven. Begrunnelsen må være slik at foreldrene forstår hvilke vurderinger som ligger til grunn for at skolen ikke følger tilrådingen i den sakkyndige vurderingen.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om hvilke omfang, innhold og organisering spesialundervisningen skal ha, og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

Den sakkyndige vurderingen skal ta stilling til hva som gir et forsvarlig opplæringstilbud, ta stilling til innholdet i opplæringen og gjøre rede for andre særlige forhold som er viktig for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-3. Skolens vedtak om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen. Enkeltvedtaket må vise antall timer med spesialundervisning, hvilke fag og områder spesialundervisningen skal dekke, om det skal være avvik fra LK06, hvordan undervisningen skal organiseres, og hvilken kompetanse personalet skal ha.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Som dokumentasjon på dette området har vi mottatt egenvurderingsskjema fra skoleeier, kopier av enkeltvedtak knyttet til rett til spesialundervisning, henvisningsskjema til PP-tjenesten, søknad om spesialundervisning, orientering til foresatte og kopi av sakkyndig vurdering.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Foreldre / elever over 15 år skal gi samtykke før det settes i gang utredning av behovet for spesialundervisning.

Det fremgår av egenvurderingsskjema at Orkdal kommune innhenter samtykke fra foreldrene før det kan foretas en sakkyndig vurdering. Det vises til at foresatte må skrive under på henvisningsskjema for PPT. Skjema er vedlegg i dokumentasjonen fra kommunen.

Lovkravet er oppfylt.

Foreldrene/eleven skal ha mulighet til å uttale seg om innholdet i en sakkyndig vurdering før enkeltvedtaket fattes.

Det vises til at det gjennomføres tilbakemeldingsmøte hos PPT. Her har foresatte og elev mulighet til å uttale seg.

Lovkravet er oppfylt.

Elever som har sakkyndig vurdering om spesialundervisning, skal ha et enkeltvedtak.

Det fremgår i egenvurderingsskjema at enkeltvedtak om spesialundervisning fattes i de tilfellene der sakkyndig vurdering foreligger. Det vises til i dokumentasjonen at det er en del av kommunenes rutine at dette gjøres. Det vises her til Tiltakskjedemodellen og enkeltvedtak som er vedlegg i saken.

Lovkravet er oppfylt.

Avvik fra en sakkyndig vurdering skal begrunnes i enkeltvedtaket.

Vi har mottatt to eksempler på enkeltvedtak om spesialundervisning, men ingen sakkyndig vurdering. Det vises til at rektorene ved begge skolene, ikke har fattet enkeltvedtak som avviker fra sakkyndig vurdering.

Fylkesmannen legger til grunn av opplysningene er riktige, og kan dermed ikke se at lovkravet ikke er oppfylt.

Lovkravet er oppfylt.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om hvilket omfang, innhold og organisering spesialundervisningen skal ha, og kompetansekrav for de som skal gjennomføre opplæringen.

De innsendte enkeltvedtaksmal og eksempel på vedtak. I malen er det beskrevet detaljert hva som skal fylles ut under omfang, innhold, organisering, kompetansekrav, om det er avvik fra LK 06, om at fritak fra vurdering skal komme tydelig frem.

Det er ikke et lovkrav at det skal komme tydelig frem hvordan timene med spesialundervisning skal fordele seg på hvert fag.

Rektor ved Orkanger ungdomsskole svarer på spørsmål 2.7 «ikke alle». Det er et lovkrav at det kommer tydelig frem fag/områder og eventuelle avvik i enkeltvedtaket. Med bakgrunn i tilbakemeldingen fra Orkanger ungdomsskole på pkt. 27, konkluderer vi med at dette lovkravet ikke er oppfylt.

Det fremgår i egenvurderingsskjemaet til kommunen at enkeltvedtaket inneholder kompetansekrav for de som skal gjennomføre spesialundervisningen.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Orkdal kommune henter inn samtykke fra foresatte og elever over 15 år før det settes i gang utredning av behovet for spesialundervisning. Foresatte skriver under på henvisningsskjema. Foresatte og eleven har mulighet til å uttale seg om innholdet i sakkyndig vurdering før enkeltvedtaket fattes. Dette gjøres i i samtale med PPT, som er rutine for tjenesten i kommunen. Lovkravet er oppfylt.

Orkdal kommune fatter enkeltvedtak for elever som har sakkyndig vurdering om spesialundervisning. Lovkravet er oppfylt.

Skolene som har svart på egenrapporteringen viser til at de ikke har fattet vedtak med avvik fra sakkyndig vurdering i enkeltvedtaket. Fylkesmannen legger til grunn av opplysningene er riktige, og kan dermed ikke se at lovkravet ikke er oppfylt. Lovkravet er oppfylt.

Orkdal kommune sine maler for enkeltvedtak inneholder opplysninger om omfang og organisering spesialundervisningen skal ha, og kompetansekrav for de som skal gjennomføre spesialundervisningen. Malen har en detaljert beskrivelse som i forhold til hva som skal være med i vedtaket. Lovkravet er oppfylt.

Orkdal kommune sine enkeltvedtak inneholder opplysninger om kompetansekrav. Eksempel på enkeltvedtak fra skolene, viser at krav til kompetanse blir beskrevet i vedtakene. Lovkravet er oppfylt.

I tilbakemeldingen fra Orkanger ungdomsskole på pkt. 2.7, fremgår det at skolen ikke fatter enkeltvedtak med opplysninger knytte til fag/område og eventuelle avvik. Kommunen viser imidlertid til i brev datert 18.06.2018, at det innføres en ny rutine som skal sikre at lovkravet blir oppfylt.

Fylkesmannen legger til grunn at denne endringen vil bli innført kommende skoleår. Lovkravet knyttet til pkt. 2.7 er derfor oppfylt.

5. Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring

5.1 Rettslig krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven disse kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Elever som har rett til særskilt språkopplæring, skal ha et enkeltvedtak.

Elever med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring i skolen, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må sørge for å kartlegge norskferdigheter før skolen vedtar særskilt språkopplæring. En avgjørelse om særskilt språkopplæring gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om omfanget av opplæringen, hvilke læreplaner eleven skal følge og organiseringen av opplæringen.

Eleven skal kartlegges før vedtak om særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Kartleggingen vil danne grunnlag for å vurdere behovet for språkopplæring og for å kunne ta stilling til omfanget (antall timer og varighet), for kobling mot ordinær opplæring og eventuelt behovet for tospråklig opplæring i fag eller morsmålsopplæring.

Skoleeier må også ta stilling til hvilken læreplan eleven skal benytte: læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter, [midlertidig læreplan i norsk for elever i videregående opplæring med kort botid i Norge] eller ordinær læreplan i norsk.

Skolen skal bruke en egen læreplan for morsmålsopplæring for elever som får slik opplæring.

Organiseringen må gå klart frem av vedtaket. Kommunen kan organisere tilbudet om særskilt språkopplæring i egne grupper for nyankomne elever i inntil to år, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Vedtak kan bare gjøres for ett år om gangen. Det er en forutsetning at skolen vurderer at egne grupper er det beste for eleven. Denne vurderingen må komme frem av vedtaket. I vedtaket kan skolen også gjøre avvik fra læreplanverket.

Det skal fattes enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring når eleven overføres til den ordinære opplæringen.

Skolen må kartlegge elever som får særskilt språkopplæring, underveis i opplæringen, jf. opplæringsloven [§ 2-8 eller § 3-12]. Dette for å vurdere om elevene har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge ordinær opplæring på skolen. Før skolen overfører eleven til å følge ordinær opplæring, må skolen fatte et enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring. Dette gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Som dokumentasjon på dette området har vi mottatt egenvurderingsskjema fra skoleledelsen, samt kopier av enkeltvedtak knyttet til rett til særskilt språkopplæring.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Elever som har rett til særskilt språkopplæring, skal ha et enkeltvedtak.

Det fremgår av egenvurderingsskjemaet at skolene i kommunen anvender mal og utfylte eksempler.

Lovkravet er oppfylt.

Enkeltvedtaket skal inneholde opplysninger om omfanget av opplæringen, hvilke læreplaner eleven skal følge og organiseringen av opplæringen.

Eksemplene på enkeltvedtak om særskilt språkopplæring som vi har mottatt, inneholder opplysninger om antall timer eleven har med særskilt språkopplæring(omfang). Det er henholdsvis 14 og 152 timer som innvilges i eksemplene.

Eksemplene viser også at det opplyses om organisering henholdsvis i gruppe og at opplæring vil foregå av Innføringsenheten.

Elever som har rett til særskilt språkopplæring, skal få opplæring enten etter læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter eller etter ordinær læreplan i norsk. Det opplyses om at elevene knyttet til eksemplene følger læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter.

Lovkravet er derfor oppfylt.

Det skal fattes enkeltvedtak om opphør av særskilt språkopplæring når eleven overføres til den ordinære opplæringen.

Den ene skolen rapporterer at dette ikke har vært aktuelt for deres elever, og den andre skolen rapportere her at det gjøres ved enkeltvedtak. Lovkravet er derfor oppfylt.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Orkdal kommune fatter enkeltvedtak for elever som har rett til særskilt språkopplæring. Enkeltvedtaket inneholder opplysninger om omfanget og organiseringen av opplæringen. Enkeltvedtaket inneholder opplysninger om hvilke læreplaner eleven skal følge.

Fylkesmannen kan se at det fattes nytt vedtak når eleven overføres til ordinær opplæring.

Lovkravene er oppfylt.

6. Enkeltvedtak om tegnspråkopplæring

6.1 Rettslig krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene i tilsynet som gjelder for enkeltvedtak om tegnspråkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller forvaltningsloven disse kravene er knyttet til. Kravene kommer i tillegg til de generelle saksbehandlingsreglene som er omtalt over i kapittel 3.

Elever som har behov for tegnspråkopplæring, skal ha et enkeltvedtak basert på en sakkyndig vurdering.

Elever som har tegnspråk som førstespråk i grunnskolen, eller som etter sakkyndig vurdering har behov for slik opplæring, har rett til opplæring i og på tegnspråk, jf. opplæringslovens § 2-6 og forskrift til opplæringsloven § 1-1.

Før skolen fatter vedtak om tegnspråkopplæring, skal PPT ha laget en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal ta stilling til hva slags behov eleven har for slik opplæring. En avgjørelse om tegnspråkopplæring gjelder rettigheter for en bestemt person og er derfor et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 og kapittel IV og V.

Enkeltvedtaket skal gi oversikt over organiseringen av opplæringen og kompetanse hos undervisningspersonalet.

I enkeltvedtaket må skolen fastsette hvordan opplæringen skal organiseres for eleven. Elevens rettigheter, sakkyndig vurdering og kommunens organisering av slik opplæring er grunnlaget for vedtaket. Skolen må innenfor denne rammen fastsette krav til undervisningspersonalets kompetanse.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Som dokumentasjon på dette området har vi mottatt egenvurderingsskjema fra skoleledelsen, samt kopier av enkeltvedtak knyttet til rett til tegnspråkopplæring.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

I eksempelvedtaket som er oversendt Fylkesmannen, fremkommer det at det fattes vedtak etter sakkyndigvurdering.

Det vises til i begrunnelsen i vedtaket, at vedtaket er fattet med bakgrunn i sakkyndigvurdering og tilrådingen gjort av PPT.

I eksempelvedtaket er det beskrevet organisering. Spesialundervisningen på skolen skal foregå i klassen eller som eneundersvining. Det skal også være spesialundervisning ved AC Møller skole i Trondheim. Det er her også beskrevet timetall knyttet til spesialundervisningen.

Beskrivelse av kompetanse hos den som skal gjennomføre spesialundervisningen er beskrevet. I eksempelvedtaket er det lærer med tolkeutdanning som skal ha spesialundervisningstimene.

Lovkravene er oppfylt.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Orkdal kommune fatter enkeltvedtak for elever som har rett til tegnspråkopplæring.

Vedtaket er med bakgrunn i sakkyndigvurdering.

Enkeltvedtaket inneholder opplysninger om omfanget og organiseringen av opplæringen.

Enkeltvedtaket inneholder opplysninger om hvilke læreplaner eleven skal følge.

Lovkravene knyttet til vedtak tegnspråkopplæring er oppfylt.

7. Skoleeiers forsvarlige system

7.1 Rettslige krav

Fylkesmannens tilsyn omfatter også skoleeiers system etter opplæringsloven § 13-10 andre ledd.

Skoleeier skal ha et forsvarlig system for å vurdere om kravene i opplæringsloven med forskrifter blir oppfylt. Videre skal skoleeier ha et forsvarlig system for å følge opp resultatene av disse vurderingene. Systemet må være egnet til å avdekke forhold som er i strid med lov eller forskrift. Systemet må også sikre at det blir satt i gang nødvendige og egnede tiltak. I denne rapporten er forsvarlig system vurdert kun i forhold til forvaltningskompetanse.

7.2 Fylkesmannens undersøkelser

Som dokumentasjon på dette området har vi mottatt egenvurderingsskjema fra skoleeier, samt vedlegg knyttet til egenvurderingen.

7.3 Fylkesmannens vurdering

Skoleeier har rutiner som tilfredsstillende de krav som stilles til kontroll. Det vises til arkivsystemet og GSI rapport som kontrolleres. Skoleeier opplyser at dette gjøres ved alle enkeltvedtak.

Kommunen har utarbeidet samarbeidsrutiner som det informeres om på kommunenes hjemmeside knyttet til spesialundervisning og tilpasset opplæring.

I kommunenes kvalitetssystem kan det meldes om avvik.

Ved særskilt språkopplæring er det også en egen plan som skolene og barnehagene skal følge.

Skoleeier viser til at det gjennomføres veiledning knyttet til regelverk oppimot rektorene, og at rektornettverket gjennomgår hvordan enkeltvedtak skal utformes.

På den måten følger rektorer opp slik at lovkrav blir oppfylt.

7.4 Fylkesmannens konklusjon

Lovkravene knyttet til skoleeiers forvaltningskompetanse er oppfylt.

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Egenvurderingsskjema *Forvaltningskompetanse – avgjørelser med særskilt tilrettelegging (for skoleledelsen)* datert 02.10.17, med vedlegg:
  - Mal og eksempel på vedtak om spesialundervisning
  - Orientering til foresatte
  - Henvisning til PP-tjenesten
  - Mal enkeltvedtak (etter Introloven)
  - Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring
  - Tiltakskjedemodellen
  - Mal og enkeltvedtak om tegnspråkopplæring
  - Plan språklige minoriteter

- Ettersendt dokumentasjon datert 20.04.18.
- Ettersendt dokumentasjon datert 18.06.18.